

Intervju med Kjell Anton Jensen

INTERVJUAR SIGMUND SUNNANÅ

Innleiing

Kjell Anton Jensen fylte 90 år 17. januar 2023. Han er ein av dei mest produktive forfattarane til Skolehistorisk Årbok for Rogaland. I alt har han skrive nær 30 kortare eller lenger innlegg i årbøkene frå 2004 til i dag. Kjell skriv klårt og engasjerande, og brukar ofte dialektuttrykk for å skapa liv i framstillinga. Redaksjonsnemnda vil takka han for den store innsatsen med eit intervju der Kjell fortel om livet sitt.

Kjell har hatt viktige stillingar i skolen i Rogaland, mellom anna som lærar, øvingslærar, rektor og rådgivar hos Skoledirektøren i Rogaland. Han var ein flink lærar som kunne setja nye idear om undervisning og arbeidsmåtar om i praktiske tiltak. Han stod i fremste rekkje når nye idear og reformer skulle gjennomførast i grunnskolen i Stavanger og Rogaland. Gjennom arbeidet sitt i Ynglingen gjorde han også ein stor innsats for barn og ungdom i Stavanger. I dette intervjuet vil han gi glimt av livssoga si.

Du hadde barndommen din og skolegangen på Storhaug før og under krigen. Kva hugsar du av spesielle opplevingar frå denne tida?

Dette var ei tid som bar tydelig preg av krigsårene. Jeg begynte i første klasse på Storhaug skole høsten 1939. Men allerede før skoleåret var ute, brøt andre verdenskrigen ut. Familien evakuerte til en hytte på Usken.

Storhaug skole kom i brann i 1940. Bare ruinene sto igjen. Den ble tatt i bruk igjen skoleåret 1949/50

En kveld, etter noen få dager, kom noen løpende og ropte: «Storhaug skole står i brann».

Dette var slutten på mitt første elevforhold til Storhaug skole.

Da skolene i Stavanger kom i gang igjen utpå høsten 1940, ble jeg plassert i ny klasse sammen med elever fra Nylund skole. Klasserommet den første tida

var møtesalen til Blå kors i Bergjelandsgata. Frøken satt bak talerstolen og underviste og elevene satt ved langbord i møtesalen.

Så gikk turen til gamle Hetlandsmarken skole, nær Varden kirke. Etter en tid flyttet vi til Arbeidsskolen for Gutter, nær St. Johs. kirke. Da jeg var kommet i 5. klasse, ga tyskerne Nylund skole fri til undervisning. De tre siste årene fikk vi derfor gå på en skole som var bygget for undervisning.

Siden Storhaug skole lå i ruiner og Våland skole var okkupert av tyskerne, måtte Nylund skole også gi plass for elever fra Våland og Storhaug skoler. Dette ble ordnet slik at det ble drevet undervisning om formiddagen og ettermiddagen fra kl. 08.00-13.00 og fra kl.13.00 til 18.00. Elever fra toppen av Våland fikk særlig lang vei til Nylund skole. Når vi i tillegg tenker på at byen var blendet i den mørke årstiden, er det utrolig at det gikk godt med alle skolebarna som skulle ta seg fram til og fra skolen.

De fem årene krigen varte, måtte elever, som ville fortsette på realskolen, ha undervisning i tysk. Straks freden kom, var det slutt med tyskundervisningen. Da ble det straks innført undervisning i engelsk.

Kvar heldt de til i fritida?

Det var ingen åpne plasser hvor vi kunne drive aktiviteter i nærheten. Vi holdt mye til i gatene rundt ruinene ved Storhaug skole. Der var det lite trafikk. Her sparket vi fotball med en liten tennisball eller holdt forskjellige barneleker.

Noen av guttene fikk forbud mot å sparke fotball «for de sleid ut skonå.» Jentene fant som regel et murhus der de kunne holde veggball.

Du tok realskole og gymnas. Kva for inntrykk sit du att med etter åra på desse skolane?

I ettertid er jeg imponert over den språkundervisningen jeg fikk på folkeskolen, realskolen og gymnasen. På folkeskolen fikk jeg ett år undervisning i tysk og ett år i engelsk. På realskolen hadde vi både tysk og engelsk. På gymnasen fikk vi også fransk. Undervisningen var sterkt preget av pugging av grammatikk, skriving av diktater og gjenfortellinger. På gymnasen fordypet vi oss mest i gammel engelsk historie. Men i franskundervisningen glimtet læreren til med ei moderne lærebok og lærte oss praktisk fransk med aktuelt lærestoff.

Det er mitt inntrykk at vi lærte mer språk den gang enn dagens unge lærer.

Lektor Kjølve Egeland var klasseforstanderen min på gymnasen i 3 år. Her var klassen på tur til Høle

Helt til jeg begynte på gymnasen, gikk jeg i rene gutteklasser. I gymnasen kom jeg i en liten klasse med 7 jenter og to gutter. Vi lærte mye, men sett med våre dagers

undervisningsmåter var undervisningen den gang ren kateterundervisning. Lærerne underviste oss som om vi var en stor klasse.

Vi satt på rekker og ble hørt i leksene, og lærerne foreleste fra kateteret. Jeg gikk fem år på gymnaset mens andre tok realskolen før de begynte på gymnaset og måtte gå ett år lenger.

Då du hadde teke examen artium, visste du då at du ville bli lærar?

Langt bak i hodet lekte nok lysten til å bli lærer, men karakterene sa meg at dette kunne jeg slå fra meg. Den gang var det de med de beste karakterene til examen artium som kom inn på lærerskolen. Rett nok var det en del unge som vikarierte som lærere en tid. Etter dette fikk de ekstra poeng og kom inn på lærerskolen.

Da jeg sto med vitnemålet i hånden, møtte jeg min gamle klassestyrer, Kjølvs Egeland.

- Nå, Kjell, hva har du tenkt å gjøre nå?
- Hva kan jeg gjøre med et vitnemål med tilfredsstillende i hovedkarakter?
- spurte jeg.
- Begynn på fireårig lærerutdanning, foreslo han.

Stord lærerskole

Da tente han en gnist i meg. Jeg bestemte meg der og da at jeg ville forsøke å komme inn på fireårig lærerutdanning. Det var akkurat det jeg hadde drømt om. Senere har jeg alltid vært takknemlig for det rådet Kjølvs Egeland ga meg.

Jeg gikk på «puggekurs» på Solborg folkehøgskole med tanke på å søke å opptak på Stord lærerskole. Det var god hjelp. Jeg var heldig og kom inn.

Korleis opplevde du dei fire åra på Stord?

Lærerutdanningen i den vesle bygda Rommetveit ga meg rike opplevelser for livet. Jeg lærte mye både på lærerskolen og av medstudentene.

Noen av oss som gikk i samme klasse og ble tilsatt som lærere i Stavanger og i Sør Rogaland, ble så nær knyttet til hverandre at vi senere har kommet sammen nesten hvert år i 60 år etter at vi forlot lærerskolen.

Drog de ofte til tettstaden Leirvik sidan de heldt til i ei lita bygd?

Kommunikasjonen med tettstedet var dårlig. Det gikk bare buss to ganger daglig. Vi brukte å sykle når vi skulle til Leirvik. Det ble til at vi holdt oss for det meste på Rommetveit. Her kom vi ofte sammen på hyblene. Vi lærte mye av hverandre under hybeltreffene blant annet om stedene og miljøene vi var vokst opp i. Samlingene rundt på hyblene fungerte også som kollokviegrupper der vi delte kunnskaper med hverandre.

Vi hadde mange dyktige lærere. Undervisningen i alle de teoretiske fagene var vanlig lærersentrert klasseundervisning.

På fritiden kom skolens elever sammen i skolekoret og i ulike lag på skolen. Noen av oss spilte i Stord Strykeorkester som holdt til på Leirvik.

Her er de «halvstuderte røverne» samlet 40 år etter at de gikk ut av lærerskolen. Første rekke fra venstre: Gerd Tunheim, Ingjerd Solheim, Ragnhild Digernes, Synnøve Frette, Anna Kristina Kvåle, Tora Eikeland, Oddvar Tveit, Sigmund Sunnanå. Andre rekke fra venstre: Bjarne Gloppen, Berly Køhn, Lars Sandven, Kjell A. Jensen, Liv Brennbakk, Bjørg Tveit, Marta Langholm, Liv Gjerde, Øystein Frette, Sigurd Helgeland, Jostein Meland, Per Tjøstheim, Åsvald Solheim, Jostein Byrkjedal.

Du har kalla rektor Auklend på Stord ein «ordkunstnar».

Kva meiner du med det?

Rektor Auklend var læreren vår i historie. Undervisningsmåten hans var svært tradisjonell. Han satt på kateteret, forleste og stilte oss spørsmål i ny og ne.

Men språkføringen hans var både fantasifull og morsom. Noen ord og uttrykk lever friskt i minnet enda etter så mange år. Vi morer oss fremdeles med «Auklend-uttrykk» når venner fra klassen møtes

Du har gjerne nokre dømme på dette:

– Vil ein vera kristen, så er det ikkje nok å leggja hovudet i ein sanksjonert vinkel.

– Me er alle vestlendingar for Vårherre.

– Om naturalhusholdning: De kan 'kje koma på trikken med to pærer i lomma

– Ein kan ikkje vera politisk dersom ein er nøydd til å gå med brom i lomma. (beroliggende middel)

– For nokre år sidan gjekk kvinnfolka med nokre korte stakkar som ikkje på langt nær nådde knea, dei såg ut som vadefuglar.

– I våre dagar skal borna ha det heimsleg i skulen. Dei skal sitja rundt runde bord med lærarinna i midten, nett som ei klukkhus som breier vengjene over englane sine.

– Karl Johan ville gjera nordmennene så kneslakke at dei laut krypa til han for å be om eit eller anna.

– Me ska' vera glad for at ikkje sjimpansane i farmen til Køhler på Teneriffe lærer seg å lesa og ein dag gjer oppreist og lagar sitt eige demokrati, og dreg Køhler til ansvar for alt han har skrive om dei.

– Lat ikkje Mammon setja ring i nasen på Dykk og dra Dykk rundt på karusellen ei venda.

Oppstilling. Min første klasse jeg var styrer for. Ullandhaug skole 1956. Foto: Kj.A.Jensen.

Korleis opplevde du den første tida som lærar?

Da vi forlot Stord lærerskole, ønsket rektor Auklend oss «til lukke med dei første stega i dei pedagogiske alpane». Da vi kom ut i skolen og skulle praktisere, så skjønnte vi snart at vi ikke var »utlærte» som lærere.

Vi hadde mye å lære om praktisk skolearbeid når vi begynte i yrket. Mine første «steg i dei pedagogiske alpane» tok jeg på Ullandhaug skole. Dette var Stavangers nyeste skole, bygget med tre paviljonger.

Klasserommene var større enn vanlige klasserom. Mellom klasserommene var det grupperom. Disse ga muligheter for å dele elevene til å arbeide i mindre grupper uten at læreren var til stede.

Ved Ullandhaug skole var lærerne opptatt av å praktisere nyere arbeidsmåter. Vi kom sammen enkelte kvelder i skoleåret til «pedagogiske hyggetimer». Her holdt noen av personalet innlegg om gode og dårlige

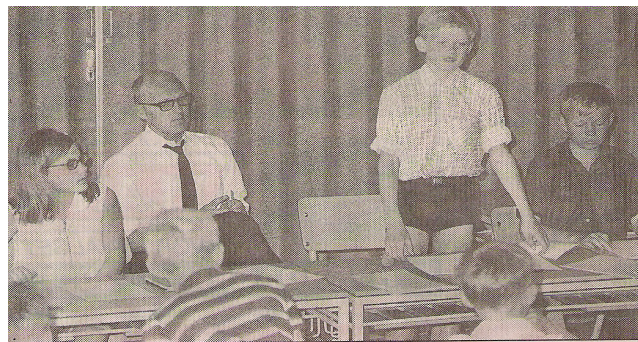
erfaringer fra undervisningen. Og så drøftet vi innleggene etterpå. Dette var før lærerne fikk tildelt tid til planlegging av undervisningen.

Og så drog du vidare til den nye Auglend skole?

Etter 7 år ved Ullandhaug skole flyttet jeg over til den nye Auglend skole, like i nærheten. Her var også glade og engasjerte lærere som arbeidet godt sammen. De produserte mye undervisningsmaterieell som aktiviserte elevene.

På Auglend skole var vi svært opptatt av studieteknikk og selvinstruerende oppgaver. Elevene skulle lære å arbeide på egen hånd.

Mønsterplanen la vekt på at elevene «skulle lære å lære».

Bildet er hentet fra Stavanger Aftenblad 12.11.93 og har følgende undertekst: Jan Egeland, den første elevrådsformannen ved Auglend skole, reiser seg og taler elevenes sak. Til venstre for seg har han nestleder Wendy Bjørnevik og kontaktlærer Kjell A. Jensen, til høyre sitter styremedlem Ashjørn Salte. Stavanger Aftenblad kalte bildet: Jan Egelands glemte fortid.

Jeg fikk være med på et forsøk i utvikling av elevråds- og klasserådsarbeid på barnetrinnet i samarbeid med Grunnskolerådet. Ved Auglend skole ble jeg øvingslærer i en første klasse. Dette var spennende.

Flere av studentene syntes det var svært krevende å undervise 7-åringene.

Særlig de mannlige studentene var lite interessert i å undervise på småskoletrinnet. Som de sa: «Me har tenkt å undervise på høgare klassetrinn når me blir lærere».

Ved Ullandhaug og Auglend skole fikk jeg arbeide under Ole Olsens og Karsten Skadbergs ledelse. Disse var flinke til å inspirere og bringe nye tanker inn i skolen.

Du tok øvingslærerutdanning i Kristiansand?

Jeg opplevde det å være øvingslærer som så interessant at jeg fikk permisjon fra skolen ett år og dro med familien til Kristiansand. Her tok jeg ett år videreutdanning i Pedagogisk veiledning ved Kristiansand lærerskole.

Dette var den første helårsutdanningen for øvingslærere i norsk skole. I spissen for utdanningen stod rektor Wilhelm Aarek og øvingsskolestyrer Torgeir Bue og skolepsykolog Nils Grenstad.

I øvingsopplæringa opplevde du at elevane viste studentane og øvingslæraren på gangen?

Det var en gang jeg skulle demonstrere hvordan klasserådsarbeid fungerte.

Da vedtok klasserådet at studenter og lærer ikke skulle være til stede når de drøftet noen «viktige» saker. I tillegg til øvingsopplæringen underviste jeg også i metodikk på lærerskolen i norsk og orienteringsfag.

Det hendte at studentene underviste slik at elevene ikke skjønnte hva studentene ville fram til. De vendte seg til meg og spurte: «Ka e det hu/han meine, lærer»? Da ga jeg i blant det rådet til studentene: Tenk på Johanna i Ajaxfortellingene hvordan hun forklarer for Broremann noe som er vanskelig. Det kan ofte hjelpe.

Du var også ei tid tilsett hos skoledirektøren i Rogaland. Kva for oppgåver hadde du der?

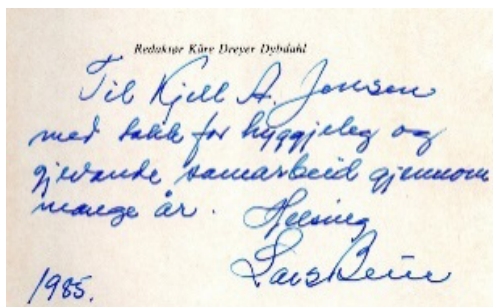
Dette var på den tiden da den nye Mønsterplanen fra 1974 ble innført i grunnskolen. Min oppgave var særlig å informere om den nye læreplanen i kommunene rundt i fylket.

I løpet av de fem årene jeg var knyttet til skoledirektørens kontor, besøkte jeg alle kommunene i fylket. Jeg holdt kurs for lærere og orienterte foreldre. Sammen med skolesjefene dro jeg rundt og besøkte en rekke skoler i kommunene. Skolen i Lysebotnen hadde bare 5 elever. Under et møte med foreldre og læreren var jeg med på et møte der også skolesjefen var med og drøftet undervingen ved denne skolen. Dette var en underlig opplevelse i forhold foreldremøter jeg ellers var vant med.

Du fikk også vera med på eit spesielt foreldremøte på skolen i Ulladalen i Suldal?

Dette var også en liten skolekrets med noen få elever. Under et foreldremøte i Ulladalen var «alle» foreldrene til stede. Vi satt rundt et lite bord og pratet sammen med skolesjefen og læreren, i mørke, bare opplyst av stearinlys. Det var strømbryt da vi besøkte skolen.

Det var en glede å få arbeide under skoledirektør Lars Beites ledelse. Han ga oss medarbeidere stor frihet og trygghet. Det var alltid hyggelig når hele personalet var samlet til felles matpause. Her var Beite det naturlige midtpunktet. Han hadde mye å fortelle fra sine skoleopplevelser gjennom årene. Han delte gjerne noen muntre fortellinger med oss. Jeg opplevde skoledirektør Beite som en mild, men korrekt leder som skapte et trivelig miljø for oss ansatte.

Hilsen fra Lars Beite

Du blei rektor. Først ved Storhaug skole og seinare ved Gausel skole?

Jeg var bare to år ved Storhaug skole. Det var rart å komme tilbake til skolen der jeg begynte som førsteklassing. Skolen var jo restaurert etter brannen i 1940, men rammen var den samme: Små klasserom fordelt på fire etasjer og ingen grupperom. Det var derfor vanskelig å gjennomføre intensjonene etter de nye læreplanene.

Da stillingen som rektor ved den nye Gausel skole ble utlyst, søkte jeg stillingen. Skolen ligger i nærheten av der jeg bodde tidligere.

Kunstrnerisk utsmyking ved Gausel skole. Skulpturen er utført av bildehoggeren Arne Vinje Gunnerud. Den har tittelen Historien. Studerer vi den nærmere, finner vi elementer fra norrøn mytologi og vikingtiden

Det var imidlertid skolens planløsning som inspirerte meg. Skolen var bygget med store klasserom og grupperom fordelt på to paviljonger. Mellom klasserommene var det foldevegger slik at vi kunne åpne for større undervisningsarealer. Klasserommene hadde direkte tilgang til store mediatek. Her var også desentraliserte toaletter til elevene. Dette var noe nytt.

På mange måter var Gausel skole en moderat løsning av de store, åpne skolene, uten skillevegger, som det ble bygget flere av rundt i landet på denne tiden.

Gausel skole var den første skolen i Stavanger som fikk eget Fritidshjem (SFO) integrert i skolen.

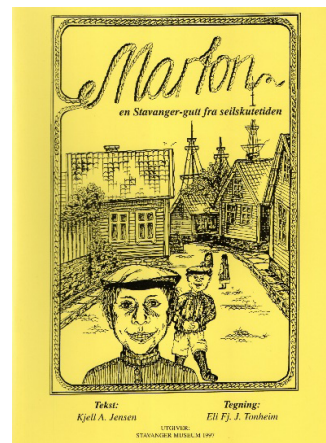
Lokale læreplaner og lokalt lærestoff.

Mønsterplanen fra 1987 la vekt på at skolene skulle utarbeide lokale læreplaner og bruke lokalt lærestoff. I samarbeid med noen lærerstudenter, ble det utarbeidet en rekke hefter med lokalt lærestoff fra Gausel. Dette var viktig fordi få foreldre og elever hadde særlig tilknytning til skolens område fra tidligere. De var flyttet inn i nye boligområder.

Kven var Marton?

I samarbeid med Stavanger Maritime Museum skrev jeg en fortelling om stavangergutten Marton som levde i seilskutetiden. Dette er et hefte som er kommet ut i flere opplag og brukes ved en rekke skoler i Stavanger.

Vi var også engasjert i et prosjekt om Helsefostring i samarbeid med Fylkeslegen i Rogaland.

Personalet ved Gausel skole var svært opptatt av å utvikle nye og bedre undervisningsopplegg.

Lokalene ved Gausel skole innbød til pedagogisk virksomhet i samsvar med de nye læreplanene. Personalet var engasjerte og hadde stor glede av å arbeide sammen. De delte sine erfaringer med hverandre.

En gang syntes lærerne at rektor var vel ivrig med å forsøke noe nytt.

Lærerne ga uttrykk for «at ingen skoler gjør slik du foreslår. Koffer skal me gå i gang med dette?»

Jeg pekte da på at jeg var ansatt for å lede skolen slik jeg oppfattet lærerplanene. Men hvis noen forstår det slik at jeg ikke leder skolen i samsvar med læreplanene, så må dere si fra.

Du hadde den lengste tida i karrieren din på Gausel på skole.

Jeg var rektor på Gausel skole fra høsten 1981 til begynnelsen 1997. De første elevene kom delvis fra Jåtten og en liten skole som holdt til i Forus bedehus. Det første året hadde vi bare 4 klasser. Men så økte elevtallet etter hvert.

Hele elevflokket samlet i skolens amfi

Muntre minner

De årene jeg ikke var knyttet til direkte skolearbeid, lengtet jeg ofte tilbake til skolen og barna. Jeg har gjennom årene notert en rekke minner med fra samværene med elevene. Disse tenker jeg ofte på når jeg nå når jeg er blitt eldre.

Kan du gi nokre døme?

– En deilig liten førsteklassejente ropte på meg en dag i skolegården.

– Rektor du må få ein klem. Dette e' siste dagen min på Gausel før eg flytte te Åndalsnes.

Og så må eg sei at det har vært fint å vera her på skolen.

– Helt fra jeg begynte som lærer har elevene vært opptatt av å finne ut hva A-en står for mellom fornavnet og etternavnet. Elevene har gjettest og gjettest. De har spurt tidligere elever, venner og kjente av meg.

Mange forslag har dukket opp. Siden jeg ikke bekreftet hva A-en sto for, så fortsatte gjettingen år etter år.

Også kona mi har de forsøkt å spørre ut. Jeg har i alle år hatt moro av å holde på denne lille hemmeligheten.

En gang jeg hadde inspeksjon i skolegården, møtte jeg ei lita deilig jente. Jeg spurte:

– Ka e' det nå du hette?

– Sei, fysst ka A-en betyr, svarte hun kontant.

Senere en gang traff jeg en gutt i skolegården.

– Du, rektor, får me aldri greie på ka' den A-en betyr?

– Jo, når eg går av med pensjon, så ska' alle få greie på det.

– Filler, då går <kje eg på denne skolen. Forresten. Det det gjørr 'kje någe, la han til. Eg får greia på det alligavel for eg har ei syster så ska begynna i fysste

klasse te høsten. Hu' komme nok te' å sei det te' meg.

Da jeg tok avskjed med alle elevene på Gausel skole, røpet at jeg heter Kjell Anton Jensen.

- Koffer ska du slutta her på skolen, rektor?
- Fordi eg e så gammale
- Ja, eg vett det.

I tillegg til arbeidet i skolen har du vore engasjert i barne- og ungdomsarbeid i Ynglingen?

Ja, jeg har vært med Ynglingen siden guttedagene under krigen. Gjennom årene har jeg hatt forskjellige oppgaver som leder av hele foreningen og flere av underavdelingene.

Her ble jeg også kjent med kona mi, Inger. I voksen alder var vi en liten gruppe som startet Lassaklubben som åpnet for kvinnelige medlemmer. Jeg har også vært leder for landsstyret i Y's Men.

I Senorynglingen treffer jeg venner fra oppveksten i foreningen

Ynglingen har betydd mykje for både deg og kona?

Ja, her har vi vært sammen med gode venner og ledere som har betydd mye for oss. Foreningen legger vekt på et lyst kristenliv med vekt på god underholdning og folkeopplysning. Forkynnelsen har aldri vært påtrengeende på de unge. Enda møter jeg menn i Senorynglingen som jeg var sammen med i Ynglingen under krigen og årene etterpå.

Kona di, Inger, blei ho også lærar?

Nei. Hun er utdannet organist, og var tilsatt i Stavanger i mange år.

Men barna dine blei lærarar?

Ja, yngste dattera vår utdannet seg til kommunalplanlegger først, og så til lærer. Eldste dattera ble først lærer og senere professor ved Universitet i Oslo med særlige oppgaver innen skolelederutdanning. Sønnen vår ble autorisert finansiell rådgiver i en bank i Stavanger.

Du flytta frå Storhaug til Jåttå?

Da vi giftet oss fikk vi kjøpt et lite hus med stor hage med frukttrær og bærbusker. Kona hadde drivhus og dyrket masse blomster. Her hadde vi vid utsikt mot øst til langt innover Ryfylke. Barna våre hadde en flott

Klassetur til hagen vår på Jåttå

oppvekst i landlige omgivelser. Om somrene dro vi til Jåttåvågen og badet. Barna lekte i stranda sammen med andre unger fra Jåttå. Vi voksne koste oss med kaffe og mat. Vi bodde på Jåttå i 52 år. Og har rike minner fra den tiden.

Det har skjedd mykje etter at de flytta frå hus og hage på Jåttå?

Alderen sa oss at vi ikke kunne ta hånd om eiendommen når vi ble eldre. Vi flyttet til en trivelig bolig i 11. etasje nær Jernaldergården. Her har vi enda bedre utsikt enn på Jåttå. Vi ser vi langt utover Jæren, innover Ryfylke, og vi følger med på cruiseskipene på vei til og fra Stavanger.

Det høyrest ut som du har og har hatt et rikt liv?

Ja, det er sant. Jeg takker for det.